8

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY
TA'LIM FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

SAMARQAND IQTISODIYOT VA SERVIS INSTITUTI

"TASDIQLAYMAN"
Samarqand iqtisodiyot va servis
instituti rektori
_____M.E. Po'latov
«29» avgust 2024 yil

Ro'yxatga olindi№____
«29» avgust 2024 yil

IQTISODIY SIYOSAT
FANINING
O'QUV DASTURI

Bilim sohasi:	300000	– Ijtimoiy fanlar, jurnalistika va axborot
Ta'lim sohasi:	310000	– Ijtimoiy va xulq-atvorga mansub fanlar
Ta'lim yo'nalishlari:	60310100	– Iqtisodiyot (tarmoqlar va sohalar bo'yicha)

SAMARQAND – 2024

Fan/modul kodi ECOPOL6	O‘quv yili 2024-2025	Semestr 3 yoki 4	ECTS – Kreditlar 6
Fan/modul turi Majburiy	Ta’lim tili O‘zbek/rus		Haftadagi dars soatlari 6

1.	Fanning nomi	Auditoriya mashg’ulotlari (soat)	Mustaqil ta’lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Iqtisodiy siyosat	72	108	180

2.

I. FANNING MAZMUNI

Iqtisodiyotni barqaror rivojlantirishda iqtisodiy siyosatni shakilantirish va shu asosida yuqori iqtisodiy natijadorlika erishishda davlat tomonidan belgilab berilgan iqtisodiy richaklar,vositalar va omillar assosida chuqur o‘rganish taqazo etadi.

Shu sababli “Iqtisodiy siyosat” fani bu borada har tamonlama talabalarga tadbiq etish va chuqur bilim, malaka va ko‘nikmalar berishni imkoniyatlarini yaratadi

“Iqtisodiy siyosat” fani tarmoq va soha fanlari blokiga kiritilgan kurs hisoblanib, 2-kursda o‘qitilishi maqsadga muvofiq. Fanni o‘rganish jarayonida O‘zbekiston Respublikasining qonunlaridan, iqtisodiy siyosatni rivojlantirish bo‘yicha hukumat qarorlari, meyyoriy hujjatlar va yo‘riqnomalardan, shuningdek raqamli iqtisodiyot klassifikatoridan foydalanish lozim. Fanda eng muhim o‘rinni raqamli iqtisodiyotni rivojlantirishga oid masalalar va bu borada amalga oshirilayotgan va oshirilishi lozim bo‘lgan ish ko‘lami, raqamli iqtisodiyotni korxona va tashkilotlarda faoliyat samaradorligi, moliyaviy natijalar va daromadlarga bog’liq masalalar egallaydi. “Iqtisodiy siyosat” fani “Iqtisodiyot nazariyasi”, “Raqamli iqtisodiyot”, “Milliy va jahon iqtisodiyoti”, “Marketing”, “Menejment”, “Xizmatlar soxasi iqtisodiyoti” va boshqa bir qator fanlar bilan uzviy bog’liq.

Ushbu fanda iqtisodiy siyosatni tizmli tashkil etish jarayonini qo‘llagan holda har bir korxona va tashkilotlarda xo‘jalik faoliyati ko‘rsatkichlarini hozirgi davr talablariga mos kelgan holda tahlil qilish va rejalashtirish va ularni iqtisodiy jihatdan asoslash masalalarini, kompyuter va elektron hisoblash mashinalaridan foydalanilgan holda zaruriy ko‘nikmalarni amaliy darslarda olish ta’minlanadi. Amaliyot darslarda raqamli iqtisodiyotning shakllanishi va rivojlanishining nazariy asoslari va boshqa muhim masalalar atroflicha o‘rganiladi.

Fanni o‘qitishdan maqsad – talabalarga iqtisodiy siyosatning nazariy asoslari, iqtisodiy siyosatni davlat tomonidan tartibga solish mexanizmlari,narx va

inflyatsiyaga qarshi iqtisodiy siyosat,o‘zbekistonning innovatsion siyosati, monopoliyaga qarshi iqtisodiy siyosat va raqobatni rivojlantirish,iqtisodiyotda byudjet-soliq siyosati,pul-kredit siyosati vositalari,davlatning ijtimoiy siyosati,davlatning investitsiya siyosati,tabiiy resurslardan samarali foydalanish, atrof-muhitni muhofaza qilish va ekologik xavfsizlik siyosati,inqirozga qarshi siyosat va makroiqtisodiy muvozanatini ta’minlash,agrar sohani rivojlantirishning iqtisodiy siyosati bo‘yicha yo‘nalish profiliga mos bilim, ko‘nikma va malakalarni shakllantirishdir. Shuningdek, fan talabalar o‘rtasida zamonaviy iqtisodiy fikrlashni rivojlantirish, ularning iqtsiodiy tizim nuqtai nazaridan jamiyatning amaliy sohalariga mantiqiy fikirlash asosida mavjud iqtisodiy siyosatni o‘rganish, zamonaviy iqtisodiy muhitning yangi hususiyatlarini o‘rgatishdan iborat.

Fanning asosiy vazifalari:

- Iqtisodiy siyosat hamda uning tarkibiy qismi bo‘lgan davlat iqtisodiy siyosatning mohiyati, uning raqamli iqtisodiyot sharoitidagi o‘rni shuningdek, davlatning sanoat va transportini rivojlantirish bo‘yicha iqtisodiy siyosat, kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish bo‘yicha davlatning iqtisodiy siyosati, hududlarni iqtisodiy rivojlantirish bo‘yicha davlat siyosati,iqtisodiyotni raqamlashtirish bo‘yicha davlat siyosati, davlatning tashqi iqtisodiy faoliyatini rivojlantirishning iqtisodiy siyosati kabi masalalarni talabalarga tushunarli holda o‘rgatishdan iborat. Shu bilan birga, talabalarga mamlakat iqtisodiy siyosati mohiyati va tarkibi va uni rivojlantirish bo‘yicha qonunlar va qonun osti hujatlari; iqtisodiy siyosatni davlat tomonidan belgilab berilgan strategiyasi va yo‘nalishlari hamda alohida faoliyat yuritayotgan korxonalarining ijtimoiy-iqtisodiy siyosati natidasi bo‘yicha olingan samaradorligi to‘g’risida tasavvur hosil qilish;
- Iqtisodiy siyosat bilan bog’liq muammolarni tadqiq etish hamda bu boradagi taraqqiy etgan davlatlar tajribalarini qo‘llash yo‘llarini yoritish; iqtisodiy siyosatni amalga oshitishda innovatsion, invistitsiyon, byudjet-soliq, pul-kredit, ijtimoiy siyosatini rivojlantirish tendenciyalarni o‘rganish, shuningdek turli tarmoq va sohalar taraqiyotida iqtisodiy siyosatni shakilantirish imkoniyatlarini o‘rgatishdan iborat.

II. ASOSIY NAZARIY QISM (MA’RUZA MASHG’ULOTLARI)

1-mavzu. Iqtisodiyot, bozor va iqtisodiy siyosat.

Iqtisodiy siyosat fanining zamonaviy ta’lim tizimidagi o‘rni va vazifalari. Zamonaviy iqtisodiy taraqqiyot jarayonlarida mazkur fanni o‘rganishning ahamiyati. Iqtisodiy siyosat fanining mazmuni va asosiy maqsadlari. Iqtisodiy boshqaruvning mohiyati. Iqtisodiy bilimlarning boshqaruvdagi ahamiyati. Iqtisodiy boshqaruv

vositalari va institutlari faoliyati bilan tanishish. Iqtisodiy qarorlar samaradorligini baholash, oqilonaqarorlar ishlab chiqishning xalqaro tajribalari.

2-mavzu. Iqtisodiy siyosatning nazariy asoslari va tarkibi.

Iqtisodiy siyosatning mohiyati bo'yicha klassitik iqtisodchilarning nazariy qarashlari. Iqtisodiy siyosatni rivojlanish bosqichlari. Iqtisodiy siyosatning davlat iqtisodiy siyosati darajasiga ko'tarish jarayonida soha mutaxasislarini ilmiy qarashlari. Iqtisodiy liberalism, iqtisodiy rivojlanishda davlatning roli, muammolari va uning mazmuni, Iqtisodiyotni davlat tomonidan boshqarish usullari va shakllari bo'yicha Keyns konsepsiyasining asosiy mazmuni.

O'zbekiston Respublikasida iqtisodiy siyosatni nazariy asoslarni respublika meyoriy-huquqiy hujatlari asosida rivojlanish imkoniyatlari

3-mavzu. Iqtisodiy siyosatni davlat tomonidan tartibga solish mexanizmlari.

Iqtisodiyotni davlat tomonidan tartibga solish mexanizmlari: mohiyati, tartibga solish usullari va vazifalari. Iqtisotni davlat tomonidan tartiba solishda va uning o'ziga xos xususiyatlari O'zbekistonda iqtisodiy islohotlar maqsadi va strategiyasi. O'zbekistonda ijtimoiy yo'naltirilgan bozor iqtisodiyotiga o'tish sharoitida institutsional(ma'muriy) islohotlarining zarurligi va maqsadi.

4-mavzu. O'zbekistonda invistitsion iqtisodiy siyosat

O'zbekistonda invistitsiyon iqtisodiy siyosatni olib boorish zaruriyati. Investitsiya siyosatini olib borishda asosiy strategiyalari.O'zbekiston 2030 strategiyasi asosida o'zbekistonda invistitsiyon siyosatni asosiy yo'nalishlari. Mamlakatimizda invistitsiyon iqtisodiy siyosatga mos iqtisodiy barqarorlik, investitsiya muhitini shakilantirish.Respublikamizda tashqi va ichki invistitsiya tizimni shakilantrishning davlat iqtisodiy siyosati.

5-mavzu. Davlat mulkini xususiylashtirish va boshqarish-iqtisodiyotni tartibga solish vositasi.

Davlat mulki tushunchasi va uni xususiylashtirishning mohiyati. Davlat tadbirkorligining bozorga ta'siri, davlat mulkini uning tasrrufidan chiqarish. Davlat mulkini xususiylashtirishning usullari. Davlat mulkini boshqarish-iqtisodiyotni

tartibga solish vositasi sifatida. Investitsion majburiyat asosida mulkni xususiylashtirish.

6-mavzu. Iqtisodiy siyosatni ishlab chiqishda vositalar va cheklovlar.

Rasmiy (formal) va norasmiy (noformal) institutlar hamda iqtisodiy siyosat sohasidagi yechimlar. Demokratiya, saylash huquqi va siyosiy raqobat. Iqtisodiy siyosatni ishlab chiqishda ichki va tashqi cheklovlar. Iqtisodiy siyosat, vositalar va boshqaruv nazariyasi. Saylovchilar, siyosiy partiyalar va taklif etilayotgan dasturlar. Parlament va institutsional qayta qurish. Hukumat va siyosiy- iqtisodiy siklning o'rni.

7-mavzu. Iqtisodiyotda monopolizmga qarshi siyosat va raqobatni rivojlantirish.

Raqobat tushunchasi va uning zarurligi. Monopolistik raqobat va uning mohiyati. O`zbekistonda raqobatni rivojlantirish va monopoiliyaga qarshi kurashish.

8-mavzu. Ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishni dasturlash, prognozlashtirish va rejalashtirish.

Iqtisodiyotda prognozlashning mohiyati va zaruriyati. Prognozlashning tamoyillari, turlari va asosiy uslublari. Iqtisodiy siyosatni asoslashda tashqi sharoitlarning o'rni. Ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish dasturlarning o'rni.

9-mavzu. Davlatning iqtisodiyotda xususiy tarmoq va tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash siyosati.

Xususiy tarmoq va uning mohiyati. Davlatning xususiy tarmoqni qo`llab-quvvatlash siyosati. Jahonda xususiy tarmoqni qo`llab-quvvatlash amaliyoti.

10-mavzu. Davlatning mintaqaviy siyosati va hududlar rivojlanishining istiqbollari.

Mintaqa siyosati tushunchasi va uning mohiyati. Mintaqalarning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishining zarurati. Mamlakatda davlatning mintaqaviy siyosatini amalga oshirishning shartlari.

11-mavzu. Yuksalish, rivojlanish va iqtisodiy siyosat.

Iqtisodiy yuksalish tushunchasi. Davlatning antisiklik tartibga solish siyosati. Barqarorlashtirish siyosati.

12-mavzu. Daromadlarni qayta taqsimlash, boylik va iqtisodiy siyosat.

Davlat budjeti daromadlarini shakllanishining nazariy jihatlari. Daromadlarni davlat tomonidan tartibga solishning zarurati. Ijtimoiy xizmatlar sohalarining rivojlanishi.

13-mavzu. Jamiyatning ijtimoiy sohasi va davlatning ijtimoiy siyosati.

Aholi turmush darajasini oshirish masalalarining ahamiyati. Davlatning ijtimoiy siyosati. Ijtimoiy davlat tushunchasi va uning mohiyati.

14-mavzu. Tabiiy resurslardan samarali foydalanish, atrof-muhitni muhofaza qilish va ekologik xavfsizlik siyosati.

Tabiat komponentlari va ularning o'ziga xos xususiyatlari, Davlat tomonidan tabiiy resurslardan samarali foydalanish va atrof-muhitni muhofaza qilishning maqsad va vazifalari, O'zbekistonda ekologik vaziyat va ekologik xavfsizlik

15-mavzu. Davlatning iqtisodiy xavfsizlikni ta'minlash vazifalari.

Milliy xavfsizlikning tarkibiy qismi. Iqtisodiy xavfsizlikning namoyon bo'lish shakllari. Mamlakatning barqaror ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishini. Makroiqtisodiyot darajasida tarkibiy siyosatni amalga oshirish zarurati.

16-mavzu. Davlatning tashqi iqtisodiy faoliyatni tartibga solish siyosati.

Dunyo mamlakatlari o'rtasida ishlab chiqarish aloqalarining baynalminallashuvi va globallashuvi. O'zbekiston tashqi iqtisodiy siyosatining asosiy maqsadlari. Davlatni xalqaro savdo jarayonlariga aralashuvi.

III. AMALIY MASHG'ULOTLAR BO'YICHA KO'RSATMA VA TAVSIYALAR (Seminar mashg'ulotlari)

1. Iqtisodiyot, bozor va iqtisodiy siyosat.
2. Iqtisodiy siyosatning nazariy asoslari va tarkibi.
3. Iqtisodiy siyosatni davlat tomonidan tartibga solish mexanizmlari.
4. O'zbekistonda invistitsion iqtisodiy siyosat
5. Davlat mulkini xususiylashtirish va boshqarish-iqtisodiyotni tartibga solish vositasi.
6. Iqtisodiy siyosatni ishlab chiqishda vositalar va cheklovlar.
7. Iqtisodiyotda monopolizmga qarshi siyosat va raqobatni rivojlantirish.
8. Ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishni dasturlash, prognozlashtirish va rejalashtirish.
9. Davlatning iqtisodiyotda xususiy tarmoq va tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash siyosati.
10. Davlatning mintaqaviy siyosati va hududlar rivojlanishining istiqbollari.
11. Yuksalish, rivojlanish va iqtisodiy siyosat.
12. Daromadlarni qayta taqsimlash, boylik va iqtisodiy siyosat.
13. Jamiyatning ijtimoiy sohasi va davlatning ijtimoiy siyosati.
14. Tabiiy resurslardan samarali foydalanish, atrof-muhitni muhofaza qilish va ekologik xavfsizlik siyosati.
15. Davlatning iqtisodiy xavfsizlikni ta'minlash vazifalari.
16. Davlatning tashqi iqtisodiy faoliyatni tartibga solish siyosati.

Amaliy mashg'ulotlar multimedia qurilmalari bilan jihozlangan auditoriyada bir akademik guruhga bir professor-o'qituvchi tomonidan o'tkazilishi lozim. Mashg'ulotlar faol va interfaol usullar yordamida o'tilishi, mos ravishda munosib pedagogic va axborot texnologiyalar qo'llanilishi maqsadga muvofiq.

IV. MUSTAQIL TA'LIM

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. Iqtisodiy siyosatning predmeti va vazifalari.
2. Iqtisodiy siyosatning nazariy asoslari.
3. Iqtisodiy siyosatni davlat tomonidan tartibga solish mexanizmlari.
4. O'zbekistonda invistitsiyon iqtisodiy siyosat
5. O'zbekistonning innovatsion siyosatining iqtisodiy asoslari.
6. Monopoliyaga qarshi iqtisodiy siyosat va raqobatni rivojlantirish.
7. Iqtisodiyotda byudjet-soliq siyosati.
8. Pul-kredit siyosati vositalari.

9. Davlatning ijtimoiy siyosati.
10. Davlatning iqtisodiy xavfsizlikni ta'minlash siyosati
11. Tabiiy resurslardan samarali foydalanish, atrof-muhitni muhofaza qilish va ekologik xavfsizlik siyosati.
12. Inqirozga qarshi siyosat va makroiqtisodiy muvozanatini ta'minlash.
13. Agrar sohani rivojlantirishning iqtisodiy siyosati.
14. Davlatning sanoat va transportini rivojlantirish bo'yicha iqtisodiy siyosat.
15. Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish bo'yicha davlatning iqtisodiy siyosati.
16. Hududlarni iqtisodiy rivojlantirish bo'yicha davlat siyosati.
17. Iqtisodiyotni raqamlashtirish bo'yicha davlat siyosati.
18. Davlatning tashqi iqtisodiy faoliyatini rivojlantirishning iqtisodiy siyosati.
19. Iqtisodiy sohani boshqarish va tartibga solishning ma'muriy va iqtisodiy usullari va vositalari.
20. Iqtisodiy siyosatning tipologiyasi va konsepsiyasi.
21. Iqtisodiy sohani boshqarish va tartibga solishning ma'muriy va iqtisodiy usullari
22. Davlatning mulkchilik munosabatlarini tartibga solish siyosati.
23. Iqtisodiy siyosatda davlat mulkining o'rni va ahamiyati.
24. Ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishni dasturlash va prognozlashtirishning zarurligi va ahamiyati.
25. Prognozlashtirishning iqtisodiy siyosatda tutgan o'rni
26. Ilmiy prognozlashtirishning prinsiplari va prognozlarni ishlab chiqish bosqichlari, usullari.
27. Xususiy tarmoq va tadbirkorlikning milliy iqtisodiyotda tutgan o'rni hamda ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyati.
28. Davlat mikroiqtisodiy siyosatining asosiy yo'nalishlari.
29. Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik rivojlanishini rag'batlantirish va qo'llab quvvatlash tizimi.
30. Rivojlanishga nisbatan iqtisodiy o'sish: turmush sifati va ekologik cheklovlar.
31. Siyosiy yuksalish, globalizatsiya va offshoring.
32. Davlatning makroiqtisodiy barqarorlashtirish siyosati.
33. Mintaqaviy markazlashtirishdan chiqish.
34. integratsiya va millat ustidan iqtisodiy siyosat yuritilishi
35. Davlat iqtisodiy siyosatining usullari va vositalari

36. Davlatning mintaqaviy siyosatini takomillashtirish yo'nalishlari.
37. Iqtisodiy siyosatda daromadlarni qayta taqsimlashning asosiy choralari
38. Davlat byudjetining shakllanishi va taqsimlanish xususiyatlari.

3. V. FAN BO'YICHA KURS ISHI (LOYIHASI)

Iqtisodiy siyosat fanidan kurs ishi rejalashtirilmagan.

5. VII. Kreditlarni olish uchun talablar:

Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha test yoki yozma ishni topshirish va eng muhimi mustaqil ish sifatida berilgan topshiriqlarni bajarish.

6. Asosiy adabiyotlar

1. Mirzaev Q.J., Mustafoyev G' S.-Jonuzoqov B.Q. Xizmatlar soxasi iqtisodiyoti. O'quv qo'lanma. – T.: Step-sel mchj, 2023.
2. O'lmasov A., Vahobov A.V. Iqtisodiyot nazariyasi. Darslik. – T.: «Iqtisod-moliya», 2014. – 480 bet.
3. Mamatov M.A. Iqtisodiy o'sish. O'quv qullanma. – Toshkent.: "Innovatsion rivojlanish nashriyot-matbaa uyi" 2021. – 384 bet.
4. Maxmudov N.M, Xomidov S.O, Jalilov A.A. Iqtisodiy o'sish modellari. O'quv qullanma. – T.: 2015. – 248 bet.
5. Bozorov E.Q, Xotamov O.Q. Iqtisodiy o'sish. O'quv qullanma. – Termiz.: 2016. – 236 bet.

Qo'shimcha adabiyotlar:

6. B.X.Azizkulov,B.K.Janzakov. Iqtisodiy siyosatga kirish O'quv qo'llanma SAMISI,2022.-204 b.
7. Economics (Irwin Economics) Campbell R. McConnell, Stanley L. Brue, Sean M., Flynn. -21th Edition. 2018.
8. Roger A.Arnold. Economics 13th edition, Kindle Edition, 2018. ISBN-13: 978-1337617383.
9. Лякин А.Н., Экономическая политика. Учебник и практикум. Россия: Юрайт, 2019, 432 стр.
10. Abulkasimov H., Topildiyev S. Iqtisodiyotni davlat tomonidan tartibga solish. -T.: "Iqtisod-moliya", 2021.
11. Хажиев Б.Д., Мамеджанов К.К., Экономическая теория. Учебник.- Т.: "IQTISODIYOT", 2019 – 552 стр.
12. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi.-T.: O'zbekiston, 2023.
13. Mirzayev Q.J.,Shavqiyev E.Sh., Jonzakov B.K. Innovatsion iqtisodiyot. O'quv qo'llanma. –T.: "Innovatsion rivojlanish nashriyot matbaa uyi", 2020-yil 298-bet.

	Internet saytlari 10. www.gov.uz – O'zbekiston Respublikasi Hukumat portali. 11.www.lex.uz – O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi. 12.www.el.tfi.uz –TMI elektron kutubxonasi 13.www.stat.uz. 14.www.ziyonet.uz. 15.www.sies.uz
7.	Fan dasturi Samarqand Iqtisodiyot va servis instituti o'quv-uslubiy kengashining 2024 yil -son bayonnomasi bilan ma'qullangan.
8.	**Fan/modul uchun mas'ullar:** **Mirzayev Q.J.** – SamISI, "Raqamli iqtisodiyot" kafedrasi mudiri, i.f.d. proffessor
9.	**Taqrizchilar:** **Boboqulov S.B.** – SamISI, "Raqamli iqtisodiyot" kafedrasi dotsenti, PhD **Xalimov Sh.X.** - "Everest Super Star" OK rahbari